

Sisekaitseakadeemia

Justiitskolledž

Keith Konstantinov

KS041

**VÄLISRIIGIS SÜÜDI MÕISTETUD EESTI
VABARIIGI KODANIKU TOOMINE EESTISSE
KARISTUSE KANDMISE JÄTKAMISEKS**

Lõputöö

Juhendaja: Andres Põdra

Tallinn 2007

ANNOTATSIOON

KÄESOLEVA TÖÖ TEEMAKS ON VALITUD VÄLISRIIGIS SÜÜDI MÕISTETUD EESTI VABARIIGI KODANIKU TOOMISE PROTSESSI ANALÜÜS EESTISSE KARISTUSE KANDMISE JÄTKAMISEKS.

LÕPUTÖÖ MAHT ON KOKKU 44 LEHEKÜLGE, KOOSNEB NELJAST PEATÜKIST. TÖÖS ON KOLM LISA. LISAS ON AUTORI POOLT KOOSTATUD UURIMUSE ANKEETKÜSITLUSED KINNIPEETAVATELE JA VANGLAAMETNIKELE SEOSSES KINNIPEETAVATE ÜLEANDMISEGA VÄLISRIIGIST EESTI VABARIIGI NING JOONISED NENDE PAIKNEMISEST LENNUKITES. TÖÖD KIRJUTADES ON TUGINETUD PÕHILISELT ÜHELE KONVENTSIOONILE NING TEMA LISAPROTOKOLLILE. SAMAS ON KASUTATUD KOLME SEADUSERAAMATUT NING MITUT INTERNETIALLIKAT. TÖÖ ON KIRJUTATUD EESTI KEELES.

UURIMISOBJEKTIDEKS ON VÕETUD VÄLISRIIGIST ÜLE TOODUD KINNIPEETAVAD JA VANGLAAMETNIKUD, KES TEOSTAVAD NENDE ÜLETOOMIST KARISTAVAST RIIGIST ELUKOHARIIGI.

TÖÖ EESMÄRK ON KIRJELDADA EESTI VABARIIGI KODANIKU ÜLEANDMIST EESTISSE MÄÄRATUD KARISTUSE EDASIKANDMISEKS. VÄLJA SELGITADA, KUIDAS TOIMUB PROTSESS JA MISSUGUSTEL SEADUSLIKEL ALUSTEL. MILLISED ON ÜLETOOMISE PROTSESSIL KÕIGE RASKEMAD OSAD JA KAS KÕIK KINNIPEETAVAD SOOVIVAD TULLA KARISTUST EDASI KANDMA EESTISSE. SAMUTI ON EESMÄRGIKS SEE, ET LÕPUTÖÖST SAAKS VANGLAAMETNIKELE ÕPPEMATERJAL.

TÖÖ PÕHINEB VANGLAAMETNIKE JA KINNIPEETAVATEGA LÄBI VIIDUD ANKEETKÜSITLUSTE VASTUSTE ANALÜÜSIL. KÜSITLUS ON LÄBI VIIDUD 6 VANGLAAMETNIKUGA JA 6 KINNIPEETAVAGA.

SISUKORD

ANNOTATSIOON	2
SISUKORD	3
SISSEJUHATUS	4
1. KOHTULIKULT KARISTATUD ISIKUTE KONVENTSIOON	6
1.1. Rahvusvaheline leping ja Eesti	6
1.1.1. Eesti ja lepingud.....	7
1.1.2. Välisministeeriumi tegevused.....	9
1.2.1. Kohtulikult karistatud isikute üleandmise Euroopa konventsiooni eesmärk.....	9
1.2.2. Piiriülene kuritegevus	10
1.3. Eesti ja Euroopa Liidu liitumisel piiriülese kuritegevuse tõkestamise eesmärgid.....	11
1.4. Kohtulikult karistatud isikute üleandmise Euroopa konventsiooni lisaprotokoll.....	12
1.4.1. Lisaprotokoll põhjus	13
1.4.2. Kriminaalasjades vastastikuse abistamise Euroopa konventsiooni põhimõte ...	15
2. KARISTATUD ISIKUTE ÜLEANDMINE ERINEVATE RIIKIDEGA.....	17
2.1. Juhtumikirjeldus nr 1	17
2.2. Juhtumikirjeldus nr 2	18
2.3. Juhtumikirjeldus nr 3	20
3. KOHTULIKULT KARISTATUD ISIKUTE ÜLEANDMINE	22
3.1. Kohtulikult karistatud isikute üleandmine Euroopa konventsioon kohtupraktikas	22
3.2. Kinnipeetavate üleandmise tingimused	23
3.2.1. Justiitsministeeriumi ülesanded	24
3.3. Transiit ja transport.....	27
3.4. Juhend kinnipeetavate saatmiseks lennukis	28
3.5. Eestlastest kinnipeetavad maailmas	32
4. UURING JA ANALÜÜS	33
4.1. Uuringu meetodika ja protseduurid	33
4.2. Intervjuu kinnipeetavatega, keda toodi üle lennukiga	33
4.3. Vanglaametnikega läbi tehtud intervjuu	35
4.4. Kinnipeetavate üleandmise viieaastane statistiline tabel	36
KOKKUVÕTE	37
Резюме.....	38
Kasutatud kirjanduse loetelu.....	39
LISAD40	

SISSEJUHATUS

Käesolevas lõputöös võetakse vaatluse alla välisriigis süüdi mõistetud Eesti Vabariigi kodanike toomist Eestisse karistuse kandmise jätkamiseks ja saatmise juures esinevaid julgeolekuriske.

Eesti Vabariigi kodanike välisriigist saatmisel või ületoomisel kaasnevad julgeolekuriskid, kuid tänane vangistusõigus ei toeta välisriigist saatmisel nende riskide maandamist ja sellist ületoomist välisriigist on seni omandatud kitsal ringil vanglaametnikest peamiselt katse-eksitusmeetodil.

Lõputöö eesmärgiks on kirjeldada Eesti Vabariigi kodaniku toomist Eestisse määratud vangistuse edasikandmiseks. Välja selgitada, kuidas toimub protsess ja missugustel seaduslikel alustel. Millised on ületoomise protsessil kõige raskemad osad ja kas kõik kinnipeetavad soovivad tulla karistust edasi kandma Eestisse. Eesmärgiks on, et lõputööst saaks vanglaametlikele õppematerjal.

Töös vaadeldakse konkreetset näidet: kinnipeetavate ületoomist välisriigist elukohariiki ja küsitluste abil jõutakse järelduseni.

Lõputöö esimene peatükk on teoreetiline. Peatükk räägib kohtulikult karistatud isikute üleandmise Euroopa konventsioonist ja tema lisaprotokollist, miks see on koostatud, kelle initsiatiivil ning millal ratifitseeris selle Eesti Vabariik.

Teine peatükk on teoreetiline ja kirjeldab kolme juhtumit. Esiteks erinevatest elunäidetest Eesti Vabariigi kodanikest, kes kandsid karistust välisriikides, ning nende üleandmisest Eestile.

Kolmas peatükk käsitleb kohtulikult karistatud isikute üleandmise Euroopa konventsioonist tulenevat praktilist osa koos kogemusliku näitega Tartu vanglaametnikega kinnipeetavate toomist Rootsist.

Neljas peatükk on vanglaametnike ja kinnipeetavate seas läbi viidud uuringu analüüs konvoi kohta, samuti tõdemus, kes kinnipeetavatest ei soovinud tulla kandma karistust Eestisse.

1. KOHTULIKULT KARISTATUD ISIKUTE KONVENTSIOON

1.1. Rahvusvaheline leping ja Eesti

Rahvusvahelise õiguse peamiseks allikaks on rahvusvahelised lepingud. Suveräänsete riikide omavahelisi suhteid ei saa reguleerida ühe seadusandja poolt vastu võetud seadustega nii, nagu see riigisisesele toimub. Seepärast reguleeritakse riikidevahelisi suhteid kokkulepete ehk lepingutega. Tähtis on teada, et lepinguga ühinemine on riigile vabatahtlik, seega riik ise kohustub käituma lepingus sätestatud viisil. Siiski on ka selliseid rahvusvahelisi lepinguid, mille sätteid osalevate riikide arvu ja temaatika olulisust arvestades loetakse üldisteks rahvusvahelise õiguse normideks ning mida järgivad ka lepinguga mitteühinenud riigid. Kõik rahvusvahelisi lepinguid käsitlevad reeglid on sätestatud vastavate lepingute ehk konventsioonidega, millest olulisim on rahvusvaheliste lepingute õiguse Viini konventsioon (<http://www.vm.ee/est/3413.html>).

Kõige üldisemas tähenduses on rahvusvaheline leping kirjalik rahvusvaheline kokkulepe riikide või rahvusvaheliste organisatsioonide vahel, mida reguleeritakse rahvusvahelise õigusega, olenemata sellest, kas selline kokkulepe sisaldub ühes, kahes või mitmes omavahel seotud dokumendis, samuti olenemata selle konkreetsest nimetusest (<http://www.vm.ee/est/3413.html>).

Mitmepoolsele ehk multilateraalsele lepingule kirjutab alla suurem arv riike ning sellega võivad peale allakirjutamist ja jõustumist ühineda kõik riigid, kellel selleks soovi on. Seega jagunevad lepingud ühinemisvõimaluste poolest suletud ja avatud lepinguteks.

Enamikku mitmepoolsetest lepingutest nimetatakse konventsioonideks ja need reguleerivad teatud konkreetset küsimust globaalses mastaabis. Näiteks ÜRO mereõiguse konventsioon kodifitseerib suure osa rahvusvahelisest merendusalasest reeglistikust, mis enne konventsiooni valmimist oli pillutatud paljudesse erinevatesse lepingutesse või põhines koguni tavaõigusel (<http://www.vm.ee/est/3413.html>).

Konventsioone koostatakse tihti mingi rahvusvahelise organisatsiooni eestkoste all või luuakse mingi rahvusvahelise lepinguga selle toimimiseks uus rahvusvaheline organisatsioon. Nii ongi kõik rahvusvahelised organisatsioonid loodud riikide sõlmitud lepingute alusel, mis on ka nende organisatsioonide põhikirjadeks ehk statuutideks.

Näiteks inimõigustega tegelev Euroopa Nõukogu asutati 1949. aastal Londonis alla kirjutatud statuudiga. Sellele järgnenud aja jooksul on Euroopa Nõukogu eestkostel koostatud ja allakirjutamiseks avatud umbes 170 lepingut. Eesti sai Euroopa Nõukogu liikmeks 1993. aastal ja on seejärel ühinenud paljude selle organisatsiooni konventsioonidega (<http://www.vm.ee/est/3413.html>).

1.1.1. Eesti ja lepingud

Rahvusvahelised lepingud võivad kanda väga erinevaid nimesid. Lisaks juba mainitud konventsioonile ja statuudile esinevad sellised nimetused, nagu pakt, kokkulepe, deklaratsioon, konkordaat, protokoll, memorandum jne. Erinevate nimede kasutamise määrab peamiselt traditsioon ja sel pole suurt sisulist tähendust (<http://www.vm.ee/est/3413.html>).

Seejuures tuleb kõne alla ka “Kohtulikult karistatud isikute üleandmise Euroopa konventsioon”, mis oli koostatud 21. märtsil 1983. a. Strasbourg`is. Sellele rahvusvahelisele konventsioonile olid alla kirjutanud Euroopa Nõukogu liikmesriigid ja teised riigid. Sõna “ teised “ tähendab, et see riik ei pea asuma Euroopa kaardil. Konventsiooniga võib liituda ükskõik mis riik või kuningriik, kui ta seda soovib. Sellele põhimõttele tuli ka Eesti, kes kirjutas alla konventsioonile 1993. aastal 4. novembril Strasbourg`is ning kinnitas rahvusvahelist lepingut 26. veebruaril 1997. a.

Tänapäeva riigi lepingute sõlmimine ja nendega ühinemine tema vaba valik. Selle valiku tegi ka Eesti Vabariik, ühinedes Euroopa Nõukogu liikmeks. Välislepingu sõlmimise või konventsiooniga ühinemise eeltöö teeb tavaliselt see ministeerium, kelle valdkonda antud leping kuulub. Välisministeerium jälgib lepingu ettevalmistamise käigus üldiste

rahvusvahelise õiguse normide täitmist ja esitab ettevalmistatud lepingu vabariigi valitsusele heakskiitmiseks. Peale valitsusepoolset heakskiitu alustab välisministeerium lepingu allakirjutamise või konventsiooniga ühinemise protseduure (<http://www.vm.ee/est/3413.html>).

Kuigi välislepingute sõlmimine kuulub Eestis üldjuhul valitsuse kompetentsi, peab teatud puhkudel lepingu jõustumiseks nõusoleku andma ka Riigikogu. Niisuguste lepingute hulka kuuluvad riigipiire muutvad lepingud, riigile varalisi või sõjalisi kohustusi võtavad lepingud ning sellised, mis nõuavad Eesti seaduste muutmist, millega astutakse rahvusvahelise organisatsiooni liikmeks või millesse on ratifitseerimise ehk heakskiitmise nõue sisse kirjutatud (<http://www.vm.ee/est/3413.html>).

Vastavalt Eesti põhiseadusele ei saa välislepinguid panna rahvahääletusele. Seega ei saaks otse rahvahääletusele panna NATO-ga või Euroopa Liiduga sõlmitavaid lepinguid, mis siiski ei välista rahvahääletust põhimõttelise nõusoleku saamiseks nende organisatsioonidega ühinemiseks (<http://www.vm.ee/est/3413.html>).

Välislepingud jõustuvad peale lepingus kokkulepitud nõuete täitmist. Jõustumise ajaks võib olla nii allakirjutamise moment kui mingite pikemaajaliste protseduuride täitmine. Ratifitseerimine sarnaneb mistahes seadusandliku tegevusega ja võib seega kesta pikka aega. Kuna enamik Eesti sõlmitavaid lepinguid on kahepoolsed ja valitsustevahelised, siis jõustuvad need peale nootide vahetust, millega pooled on teineteisele teatanud, et on valmis lepingut täitma. Sisuliselt tähendab see, et kõik asjaomased ministeeriumid on lepingu rakendamiseks valmis (<http://www.vm.ee/est/3413.html>).

1.1.2. Välisministeeriumi tegevused

Välisministeeriumis tegeleb lepingute ettevalmistamisega peamiselt juriidiline osakond. Teised osakonnad osalevad niivõrd, kuivõrd nende kompetents võimaldab ja kohustab. Juriidilise osakonna ülesannete hulka kuulub ka lepingute registri pidamine, nende edastamine avaldamiseks Riigi Teatajale, lepingute registreerimine ÜRO sekretariaadis ja muud ülesanded, mis on pandud valitsusele või välisministeeriumile seoses välislepingutega (<http://www.vm.ee/est/3413.html>).

Tänapäeval on lepingud peamiseks riikidevahelise suhtlemise õiguslikuks aluseks. Seega on lepingute sõlmimine omalaadne õigusloome. Välisministeeriumi, eriti selle juriidilise osakonna ülesanne on tagada Eesti huvide võimalikult tõhus kaitse rahvusvahelist elu reguleerivate normide väljatöötamisel ja rakendamisel (<http://www.vm.ee/est/3413.html>).

1.2.1. Kohtulikult karistatud isikute üleandmise Euroopa konventsiooni eesmärk

Konventsiooni peamine eesmärk on kergendada vangide sotsiaalset rehabiliteerimist, andes kuriteos süüdimõistetud välismaalastele võimaluse kanda karistust oma riigis. See tuleneb inimlikest kaalutlustest, kuna keelebarjäärist põhjustatud suhtlemisvaegusel ja sugulastega kokkupuute puudumisel võivad olla välisriigis vangis olevale isikule kahjulikud mõjud.

Üleandmist võib taotleda riik, kus otsus määrati (karistav riik), või riik, kelle kodanik süüdimõistetud isik on (elukohariik). Üleandmisega peavad nõus olema nii kaks asjaomast riiki kui ka süüdimõistetud isik.

Konventsioon sätestab ka kohtuotsuse täitmise protseduuri pärast üleandmist. Milline iganes oleks ka elukohariigi poolt valitud protseduur, ei või vabadusekaotuslikku karistust muuta trahviks ning alati tuleb arvestada juba kantud vabadusekaotuse kestust. Elukohariigis kohaldatav karistus ei või olla pikem ega karmim kui karistavas riigis kohaldatud karistus (<http://www.kohus.ee/4539>).

1.2.2. Piiriülene kuritegevus

Kaasaegne kuritegevus kustutas ära kõik territoriaalsed piirid ning juba ammu ei tunne ta geograafilisi kitsendusi. See fakt dikteerib riikide omavahelist tihedat koostöö vajadust, mis tagab loomulikke balanssi riikide omavaheliste huvide ekstraditsiooni küsimuste lahendamisel (Lukašuk 1999 : 58).

Transsnatsionaalsed ehk piiriülesed kuriteod on enamasti määratletud kui käitumisaktid, mis on vastuolus rohkem kui ühe riigi kriminaalseadustega. Tegelikult tunduvad puhtalt õigusliku määratluse võimalused kogu niisuguse kriminaalse mitmekesisuse kirjeldamiseks olevat suhteliselt piiratud, mistõttu sotsiaalsetes uuringutes püütakse võtta arvesse lisaks õiguslikele ka muid aspekte (majanduslikke, kultuurilisi, tehnilisi jms).

Piiriülese kuritegevuse ühetähenduslikku ja täpset definitsiooni pole kerge anda, sest tegemist on mitmetähendusliku mõistega. Erialakirjanduses koondatakse piiriülese kuritegevuse mõiste alla kaheksuguseid kuritegusid ja kurjategijate käitumisviise (*modi vivendi*). Esiteks, need kuriteod, mida panevad toime ühe riigi territooriumil teisest riigist pärit kurjategijad. Seda tehakse kas kuritegude toimepanemise lihtsustamiseks või karistuste vältimiseks, kasutades ära erinevusi ja lünki riikide seadusandluses või riikidevahelise informatsiooni vahetuse puudusi. Niisugune on traditsiooniline lähenemine ning see on eelkõige seotud kuritegusid toime pannud isikute mobiilsusega (http://www.riigikantselei.ee/failid/2_uurimus.pdf).

Mitte kõik piiriülesed kuriteod pole ühevõrra ohtlikud, keeruliselt ülesehitatud ja organiseeritud. Autori arvates varastatakse või tegeletakse selliste kuritegudega, mis ei ole keerulised ja toovad head raha sisse.

Seetõttu kurjategijad valivad endale selliseid riike, mis oleksid majanduslikult aspektist tugevad ja rikkad ning kus ka karistuse kandmine oleks leebem.

Tänapäevane globaliseerunud, mitmekesisestunud ja integreeruv maailm annab juba iseeneslikult kuritegevusele ja kõigele selle nähtusega seotule juurde nn riigiülese aspekti, mille tähtsus üha kasvab.

Paremaks sellealaseks näiteks on Euroopa Liidu laienemine, kui kuritegevuse kontrolli tõhustamiseks tekib vajadus seostada omavahel väga erinevaid õigussüsteeme ja erinevate riikide õiguskaitseteenistuste tegevust, et suuta kompenseerida illegaalseks tegevuseks kujunenud soodustingimusi.

Kuritegevust on traditsiooniliselt seostatud (rahvus)riigiga, s.t seadusandja määratleb, millised käitumisviisid on antud riigi territooriumil keelatud ja kriminaalkorras karistatavad ning millised mitte(http://www.riigikantselei.ee/failid/2_uurimus.pdf).

1.3. Eesti ja Euroopa Liidu liitumisel piiriülese kuritegevuse tõkestamise eesmärgid

Eesti ja Euroopa Liidu liitumisel piiriülese kuritegevuse tõkestamise eesmärkideks on:

1. Tuleb hinnata ja prognoosida võimalikke arenguid kuritegevuses Euroopa Liiduga liitumisel.
 - a. Määratleda olulisemad Eestiga seotud piiriülese kuritegevuse vormid, mille puhul on Euroopa Liiduga liitumisel oodata kuritegude arvu ja ohtlikkuse kasvu ning mille tõkestamiseks on vajalik jätkuv rahvusvaheline koostöö.
 - b. Hinnata võimalikke arenguid seoses Euroopa Liiduga liitumisega oluliste piiriülese kuritegevuse erinevate vormide puhul.
 - c. Hinnata Euroopa Liiduga liitumise võimalikku mõju Eesti-sisesele kuritegevusele.
2. Kaardistada institutsioonidevaheline koostöö piiriülese kuritegevuse tõkestamisel ja hinnata selle oodatavat mahtu Euroopa Liiduga liitumise järel.
 - a. Kaardistada välisriikidega suhtlemise õiguslikud alused piiriülese kuritegevuse tõkestamisel (konventsioonid, koostöölepingud).
 - b. Kaardistada Eestis piiriülese kuritegevuse tõkestamisega tegelevad ametkonnad ning nende omavahelise ja rahvusvahelise koostöö vormid piiriülese kuritegevuse tõkestamisel.

- c. Kaardistada riigid, mis on Eesti jaoks tähtsaimad koostööpartnerid Eestiga seotud piiriülese kuritegevuse tõkestamisel.
- d. Kaardistada Eesti ja välisriikide ametkondade koostöösidemed Eestiga seotud piiriülese kuritegevuse tõkestamisel.
- e. Hinnata Euroopa Liiduga liitumise järgset töömahtu Eesti erinevate ametkondade jaoks seoses piiriülese kuritegevuse tõkestamisega.

3. Teha ettepanekuid Eesti õiguskaitseasutuste edasiste tegevuste kohta piiriülese kuritegevuse vähendamisel.

a. Selgitada, milliste vahenditega saaks kõige efektiivsemalt punktis 1 märgitud kuriteoliike mõjutada (millised peaksid olema rahvusvahelise koostöö mehhanismid piiriülese kuritegevuse tõkestamisel) (http://www.riigikantselei.ee/failid/2_uurimus.pdf).

1.4. Kohtulikult karistatud isikute üleandmise Euroopa konventsiooni lisaprotokoll

Tänapäeval räägib kohtulikult karistatud isikute väljaandmise institutsiooni vajadusest riikide suurenev aktiivsus selles valdkonnas: uute seaduste vastuvõtt ja aktsepteerimine; rahvusvaheliste lepingute sõlmimine; kohtu praktika muutub ulatuslikuks e. laialdaseks ning ka see, et erinevate riikide seadusandlus ei reglementeerii väljaandmise institutsiooni ühtlaselt ühetaoliselt (Lukašuk 1999 : 58).

Eksisteerivad 2 põhilist normide liiki: esimest võiks nimetada Euroopa normiks, teist aga Inglise-Ameerika normiks. Esimene ehk Euroopa riikidele omane on “ tsiviil/kodaniku õiguse” norm, mitte ainult kontinentaal-Euroopas, vaid ka Ladina- Ameerikas. Samuti on ka norm endiste Euroopa riikide kolooniatele omane, välja arvatud Briti kolooniad. Tema norm toetub “Kahekordse kriminaalsuse” printsiipidele, mitte väljaandmisele poliitiliste kuritegude sooritamisel.

“Kahekordne kriminaalsuse” printsiip nõuab, et kuriteo toiming oleks kvalifitseeritud kui kuritegelik nii küsitud kui ka küsitava riigi õigustega (Lukašuk 1999 : 58).

Sellel Euroopa konventsioonil, millega võivad liituda ka teised riigid, on oma lisaprotokollid, mis koostati 1997. aastal 18. detsembril Strasbourg`is ja alla kirjutatud Eesti Vabariigi poolt 1999. aastal 26. veebruaril Strasbourg`is (<https://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=25992>).

1.4.1. Lisaprotokoll põhjus

Tänapäeval räägib väljaandmise institutsiooni vajadusest Euroopa Nõukogu liikmesriigid ja teised käesolevale protokollile allakirjutanud riigid, soovides lihtsustada Strasbourg`is 21. märtsil 1983 allakirjutamiseks avatud kohtulikult karistatud isikute üleandmise konventsiooni (edaspidi "konventsioon") rakendamist ning esmajoones jätkata selles tunnustatud õigluse saavutamise ja kohtulikult karistatud isikute sotsiaalse rehabilitatsiooni eesmärkide täitmist. Arvestades, et paljud riigid ei anna välja oma riigi kodanikke, pidades soovitavaks konventsiooni mõnes küsimuses täiendada (<https://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=25992>).

Tegu peitub selles, et kohtuotsuse teinud riigist põgeneb isik või isikud teise elukohariigi territooriumile ja kes püüavad vältida karistuse täideviimisest. Et seadust mitte rikkuda, pidid Euroopa Nõukogu liikmesriigid ja teised riigid lisama sinna ka lisaprotokollid, mis annab võimaluse kurjategijat välja anda teisele riigile.

(Art. 2 p 2) antud lisaprotokollist tuleneb, et karistava riigi palvel võib elukohariik enne taotlust toetavate dokumentide saabumist või sellise taotluse üle otsustamist karistatud isiku vahistada või võtta muid meetmeid karistatud isiku oma territooriumil hoidmiseks kuni taotluse üle otsustamiseni.

Taotlused ennetavate meetmete rakendamiseks peavad sisaldama konventsiooni nimetatud informatsiooni. Kohtulikult karistatud isiku kriminaalõiguslik seisund ei tohi halveneda käesolevast lõikest tuleneval põhjusel vahi all viibitud aja tõttu.

Karistava riigi palvel võib elukohariik nõustuda kohtulikult karistatud isiku üleandmisega ilma isiku nõusolekuta, kui selle isiku viimane kohtuotsus või sellest tulenev haldusotsus sisaldab väljasaatmise korraldust või muud meetet, mille tõttu see isik ei või pärast vanglast vabastamist jääda kauemaks karistava riigi territooriumile (<https://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=25992>).

Teiseks võib ka elukohariik mitte anda esimeses lõikes nimetatud nõusolekut enne kohtulikult karistatud isiku arvamuse ärakuulamist.

Olemas oleva artikli rakendamiseks peab karistav riik esitama elukohariigile:

A. avalduse, mis sisaldab kohtulikult karistatud isiku arvamust tema võimaliku üleandmise kohta.

B. väljasaatmise korralduse või muu korralduse koopia, millest tulenevalt kohtulikult karistatud isik ei või pärast vanglast vabastamist jääda kauemaks karistava riigi territooriumile.

Käesoleva artikli alusel üle antud isiku suhtes ei saa algatada kohtumenetlust. Teda ei saa kohtulikult karistada või karistuse või kinnipidamise korralduse täitmisele pööramise eesmärgil kinni pidada ,enne tema üleandmist toime pandud kuriteo eest; välja arvatud kuriteo eest, mille eest talle mõisteti karistus, mida tahetakse täide viia.

Samuti ei tohi muudel põhjustel piirata tema isiklikku vabadust, välja arvatud järgmistel juhtudel:

a) kui karistav riik seda lubab, selleks esitatakse taotlus, millele lisatakse kõik asjasse puutuvad dokumendid ja süüdimõistetute ütluste toimik; luba antakse, kui kuriteo korral, millega seoses seda nõutakse, võib karistava riigi seaduse alusel isiku välja anda või kui väljaandmine on välistatud ainult karistuse kestuse tõttu;

b) kui kohtulikult karistatud isikul on olnud võimalus elukohariigi territooriumilt lahkuda ja ta pole seda teinud 45 päeva jooksul, arvates tema lõplikust vabastamisest või kui ta on sellele territooriumile pärast lahkumist tagasi pöördunud.

Vaatamata lõikes 4 sätestatule, võib elukohariik rakendada kõiki tema seadustest tulenevaid vajalikke meetmeid, et ära hoida aegumisest tulenevaid õiguslikke tagajärgi (<https://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=25992>).

Käesoleva töö autori arvates on lisaprotokoll õiguspärane ja seda ei tasuks muuta, vaid ainult täiendada. Selleks tuleks lihtsustada piiriüleised lepingud kurjategijate tabamiseks ja väljaandmiseks. Kui piirid avada, siis kergendaks see riikidevahelist kriminaalabi kurjategija tabamiseks. Iga lepingule alla kirjutanud riik saaks teist kiiresti ja efektiivselt abistada.

Autor on toonud ka välja neljandas lisas tabeli, mis riigid on ühinenud konventsiooni lisaprotokolliga.

1.4.2. Kriminaalasjades vastastikuse abistamise Euroopa konventsiooni põhimõte

Sellistel juhtudel, kui on vaja abi isik üles otsida teisest riigist või elukohariigist seadust rikkumata, võeti kasutusele kriminaalasjades „Vastastikuse abistamise Euroopa konventsioon,“ mis koostati 20. aprillil 1959. a. Strasbourg'is. Sellele olid alla kirjutanud

Euroopa Nõukogu liikmete valitsused, arvestades eesmärgina saavutada oma liikmete suurem ühtsus ning uskudes ühiste reeglite vastuvõtmisesse vastastikuse abistamise alal.

Inimõiguste kaitsmine ei tohi olla takistuseks taastada või realiseerida kriminaalõigust. . Eesti Vabariik kirjutas konventsioonile alla 1993. aasta 4. novembril Strasbourg'is.

Tänu konventsiooni sätetele kohustuvad lepingupooled võimaldama üksteisele ulatuslikku vastastikust abi kriminaalasjades, milles karistamine abi taotlemise ajal kuulub taotleva poole õigusasutuste pädevusse. Konventsiooni ei kohaldata arestide, kohtuotsuste täitmise ega sõjaväeliste kuritegude puhul, mis ei ole kuriteod tavalise kriminaalseaduse järgi (<https://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=781280>).

2. KARISTATUD ISIKUTE ÜLEANDMINE ERINEVATE RIIKIDEGA

Alljärgnevad juhtumid on Eesti Vabariigi karistatud isikute üleandmisest teistest riikidest. Teo kirjeldused üleandmistel annavad ülevaate erinevate riikide kokkulepetest, kuidas see toimib ning millega lõppeb.

2.1. Juhtumikirjeldus nr 1

Pärast Nõukogude Liidu lagunemist toodi paljud Venemaa vanglates karistust kandnud eestlased kodumaale tagasi. Viimastel aastatel tuleb ida poolt infot Eesti kodanike kinnipidamisest väga vähe.

Avalikkusele on lähemalt teada juhtum eestlase T.Vähesooga, kelle taskust leidis Kirovi miilitsatöötaja nelja aasta eest väidetavalt 0,001 grammi kokaiini. Silmale mittenähtava koguse eest sai mees viis aastat.

1988.a. jaanuaris viidi kinnipeetav Vähesoo 300 kilomeetrit põhja poole vangilaagrisse Omutninskis. Terves Kirovi oblastis oli ta ainus välismaalasest vang. Ta mõisteti ilma advokaadi ja tõlgi juuresolekuta 1997. aasta 9. septembril süüdi narkootikumide omamises suures ulatuses müügi eesmärgiga ja karistati viieaastase vabaduskaotusega.

Endine Omutninski vangla kinnipeetava T.Vähesoo sõnul sunniti teda süüd tunnistama piinamisega. *"Kilekott peas, elekter, põlvega munadesse"*. Ette anti varem koostatud ülelunnistus ja sunniti alla kirjutama.

Poja arreteerimisest Venemaal kuulsid vanemad juhuslikult neli päeva hiljem ja teatasid

Eesti saatkonda Moskvas. Vanemad said teada, kuidas koheldi vange seal vanglas ainult Teedu sinikate järgi, kuna teda sunniti pidevalt vaikima ja vanematele väitma, et temaga on kõik hästi. Omutninskis toideti kinnipeetavaid väga halvasti ning kinnipeetavate ja vanglaametnike vahelised suhted olid hästi halvad. Ametnikud peksid pidevalt ja alavääristasid kinnipeetavaid.

1999. aasta alguses sai pere lõpuks Eesti välisministeeriumist teate, et Venemaa on nõus nende poja loovutama. 4. juunil anti kinnipeetav Vähesoo Narva sillal Eesti poolele üle. Kui T. siia sai, läks ta täiesti hulluks. Näiteks hakkas ta vangla poest saia kokku ostma. Tal oli kilekotitais saia, sest ta kartis, et homme enam ei saa,

Tänapäeva Eesti ja Venemaa vahel puudub kehtiv vangide vahetamise leping, toodi T.Vähesoo kodumaale justiitsministeeriumi taotluse põhjal. Eesti pool võttis aga endale kohustuse, et ei muuda Venemaal mõistetud karistust. Lõpuks tuli välja, et Eesti justiitsministeerium tegi T.Vähesoole "karuteene". Oleks ta Venemaal pool aastat veel istunud, oleks ta juba koju saanud.

(<http://www.ekspress.ee/Arhiiv/2000/10/Aosa/Magnet.html>)

2.2. Juhtumikirjeldus nr 2

Eesti Vabariigi ja Tai Kuningriigi vahel on hetkeseisuga sõlmitud üks leping: „Kurjategijate üleandmise ja kriminaalkaristuste täideviimise koostöö leping“, mis allkirjastati 6.09. 2000 (<http://www.ekspress.ee/Arhiiv/2000/43/aosa/kuum16.html>).

21. juunil 1995.a. jäid Bangkoki lennuväljal vahele neli eestlast, kes üritasid salaja maalt välja vedada 5,8 kilo heroini. Tais on uimastikaupmeestele ette nähtud rängad karistused. E.Bernhardt, R.Kazantseva ja K.Aron mõisteti eluks ajaks vangi. M.Haabule määrati poole sajandi pikkune vanglakaristus. 1996. aastal karistuse tähtaega pisut vähendati, kuid see oli rohkem sümboolne. Näiteks eluaegset vanglakaristust vähendati 40 aasta peale.

Karistuse täideviimine pärast süüdimõistetud üleandmist Eesti Vabariigile saab toimuda ainult Eesti Vabariigi seaduste kohaselt, kuna see hõlmab meie seaduste järgi ka võimalust tingimisi enne tähtaegset vabastamist, võimalust paluda EV presidendilt armu ning olla vabastatud karistusest parandamatult raske haigestumise korral.

Eesti kohus ei saa asendada vabadusekaotust rahatrahviga ega näiteks pärast karistusseadustiku jõustumist kohaldada vangistuse asendamist üldkasuliku tööga. Eesti peab täitma juba mõistetud vabadusekaotust. Õigus muuta juba tehtud otsust on ainult otsuse teinud kohtul või selle riigi vastaval instantsil. Sisuliselt saab otsust läbi vaadata või muuta ainult otsuse teinud riik.

<http://web.riigikogu.ee/ems/sarosbin/mgetdoc?itemid=010820015&login=proov&password=&system=ems&server=ragne11>

Harju maakohus otsustas vabastada enne tähtaega vanglast eelmise aasta kevadel Tai Kuningriigi vanglast Eestisse üle toodud narkokulleri M.Haabu. Ta vabaneb Harku vanglast 10 päeva pärast peale Harju maakohtu määruse jõustumist,“ ütles Põhja ringkonnaprokuratuuri pressiesindaja. Haabu vanglast vabastamist toetasid Põhja ringkonnaprokuratuuri prokurör M.Toht, Harku vangla juhtkond ja kriminaalhooldusosakond. Vangla toetas Haabu vabanemistaotlust, seaduskuuleka elu jätkamist vabaduses. Tema sõnul on Haabul hea keelteoskus, teda toetavad lähedased ning tal on olemas kindel elukoht.

Haabu kannab alates eelmise aasta 12. juunist talle mõistetud vanglakaristust Harku vanglas, tema senine vabanemistähtaeg oli 2010. aasta 21. juuni.

Riigikogu ratifitseeris Eesti ja Tai vangide vahetamise leppe 2001. aasta septembris ning esitas Taile oma kodanike üleandmisalve 2002. aasta septembris. Tai rahuldab selle palve eelmise aasta märtsis.

(http://www.postimees.ee/121104/online_uudised/siseuudised/149908.php)

2.3. Juhtumikirjeldus nr 3

„Järgnevalt vaatleme juhtumit Rootsist, kus Lääne-Rootsi Ringkonnakohus mõistis 28. veebruaril 2005.a J.Vugt`ile ebaseadusliku vabaduse võtmise, röövimise, sõiduki ärandamise ja kelmuse eest vangistuse viis aastat. Janis Vugt taheti riigist välja saata ning keelata tal siia tagasipöördumine kuni 23. detsembrini 2014. a.

J.Vugt on viibinud prokuröri ja seejärel kohtu määrusega vahi all alates 14. oktoobrist 2004. a kuni 28. aprillini 2005. a ehk kokku ükssada üheksakümmend kuus päeva. Ta on kandnud juba ära kaks kolmandikku karistusajast 14. veebruariks 2008. aastaks, mis on tingimisi ennetähtaegse vabastamise kõige varasem kuupäev. Vugtile anti võimalus esitada lisaprotokolli artikli 3.3. alusel avaldus selle kohta, et taotlus tema üleviimiseks esitatakse ilma tema nõusolekuta. Ta väitis, et oli oma üleviimise vastu ning esitab muu hulgas järgmised põhjused: Teda ootab ees väärkohtlemine teiste kinnipeetavate poolt või ta elu võib ohus olla. Tegelikuses on oht, et tema karistus kujuneb karmimaks, kuna Eesti vanglates on raskemad tingimused kui Rootsi vanglates.

Vugti sõnul Rootsi vanglaametnikud ei käitunud õigesti vanglas, siis kui ta kandis sel hetkel seal karistust. Kinnipeetava sõnade järgi tahtsid Rootsi riigiametnikud juba seal vangis, et J.Vugt kirjutaks alla dokumendile, et ta soovib ise vabatahtlikult lahkuda Rootsi vanglast Eestisse karistust edasi kandma.

Hiljem toodigi sunniviisiliselt J. Eestisse, vastavalt Rootsi Välismaalaste seadusele 4. ptk § 7 alusel võib välismaalase Rootsist välja saata, kui ta mõistetakse kuriteos, mille eest on õigus karistada vangistusega. Samas võis ta ka saata. "Kohtulikult karistatud isikute üleandmise Euroopa konventsiooni artikli 3 . p. (e) alusel".

J. istub praegu Eesti Vabariigis Ämari kinnises vanglas ja kannab karistust siamaani. Autori arvates oli tegu õige, et ta saadeti Eestisse karistust edasi kandma, kuna Rootsi pool ei suudaks temaga suhelda vanglas ta emakeeles ja Eesti on ta kodumaa, kus see keel on vaba suhtlemiseks. Autor on andmed võtnud kinnipeetava toimikust.

3. KOHTULIKULT KARISTATUD ISIKUTE ÜLEANDMINE

3.1. Kohtulikult karistatud isikute üleandmine Euroopa konventsioon kohtupraktikas

Eesti Vabariik kirjutas Kohtulikult karistatud isikute üleandmise Euroopa konventsioonile alla 1993. aastal 4. novembril Strasbourg`is ning ratifitseeris selle 26. veebruaril 1997. a.

Konventsiooni definitsioonis tähendab «*karistus*» igasugust karistust või muud meedet, millega kaasneb vabadusekaotus, mis on kriminaalkuriteo sooritamise eest:

- kohtu poolt määratud piiratud või piiramatuks ajaks;
- «kohtuotsus» tähendab karistust määrava kohtu poolt tehtud otsust või korraldust;
- «karistav riik» tähendab riiki, kus määrati karistus isikule, kes võidakse üle anda või kes on juba üle antud;
- «elukohariik» tähendab riiki, kellele karistatud isik võidakse üle anda või on juba üle antud karistuse kandmiseks.

Üldised põhimõtted

1. Pooled kohustuvad pakkuma teineteisele kõige laialdasemat koostööd karistatud isikute üleandmisel kooskõlas käesoleva konventsiooni sätetega.

2. Ühe poole territooriumil karistatud isik võidakse, kooskõlas käesoleva konventsiooni sätetega, talle määratud karistuse kandmiseks üle anda teise poole territooriumile. Selleks võib ta avaldada karistavale riigile või elukohariigile oma soovi, et ta antaks üle vastavalt käesoleva konventsiooni tingimustele.

3. Üleandmist võib taotleda nii karistav riik kui elukohariik.

3.2. Kinnipeetavate üleandmise tingimused

1. Käesoleva konventsiooni alusel võib karistatud isiku üle anda ainult järgmistel tingimustel:

- kui see isik on elukohariigi kodanik;
- kui kohtuotsus on lõplik;
- kui üleandmise taotluse laekumise ajal on karistatud isikul jäänud karistust kanda veel vähemalt kuus kuud või kui karistus on kindlaks määramata;
- kui sellega nõustub karistatud isik, või kui selle isiku vanuse või füüsilise või vaimse seisundi tõttu peab üks kahest riigist seda vajalikuks, siis karistatud isiku seaduslik esindaja;
- kui tegu või tegevusetus, mille eest karistus on määratud, on kuritegu vastavalt elukohariigi seadusele või oleks kuritegu, sooritatuna selle riigi territooriumil; kui karistav riik ja elukohariik nõustuvad üleandmisega.

2. Erandjuhtudel võivad pooled nõustuda üleandmisega isegi siis, kui karistatud isiku kanda jäänud karistusaeg on lühem, kui on ette nähtud.

3. Iga riik võib allakirjutamisel või ratifitseerimis-, vastuvõtmis-, kinnitamis- või ühinemisdokumendi deponeerimise ajal Euroopa Nõukogu peasekretärile saadetava deklaratsiooniga teatada, et ta ei kavatse oma suhetes teiste pooltega rakendada ettenähtud protseduuridest.

4. Iga riik võib igal ajal Euroopa Nõukogu peasekretärile saadetud deklaratsioonis defineerida oma tarbeks mõiste «kodanik» käesoleva konventsiooni tähenduses.

Põhiliselt tulevad dokumendid justiitsministeeriumisse, kus on inglisis- või eestikeelse tõlkega kirjas, kuna „kohtulikult karistatud isikute üleandmise Euroopa konventsiooni ratifitseerimise seaduse“ paragrahv 2. vastavalt konventsiooni artikli 17 lõikele 3 deklareerib Eesti Vabariik, et Eestile esitatakse taotlused ja nende lisad koos eesti- või ingliskeelse tõlkega (<http://oigusabi.just.ee/krim/index.php?th=1&fid=1-6-a>).

Kui vaadata tööülesandeid, siis Justiitsministeeriumi rahvusvaheline õigusabitalitus tagab õiguse, saada välja kohtuotsused, mis tõlgitakse emakeelde ja antakse edasi konvoile taotlus karistatud isikutele järeleminemiseks. Algselt lahendas seda probleemi keskkriminaalpolitsei, millega kinnipeetavatele järele minna. Nüüd on antud see töö üle vanglatele, kui täpsem olla, siis Tallinna ja Tartu vanglale.

Nendest andmetest tuleneb, et mingi riigi justiitsministeerium palub abi teada saada Eesti justiitsministeeriumilt, kas karistatud isik või isikud on Eesti Vabariigi kodanikud või mitte.

Informatsioon sisaldab täpselt :

- a) Karistatud isiku nime, sünnikuupäeva ja – kohta;
- b) Tema aadressi (selle olemasolu korral) elukohariigis;
- c) Karistuse määramisel aluseks olnud asjaolude kokkuvõtte;
- d) Karistuse iseloomu, kestust ja alguskuupäeva.

Sellisel juhul tuleb Eesti Vabariigi Justiitsministeeriumil andmed ümber tõlkida eesti keelde ja anda teade edasi elukoharegistrisse, abiga üles otsida selle isiku elukoht või tema lähisugulasi.

3.2.1. Justiitsministeeriumi ülesanded

- a) uurib antud andmetest, kas välisriigis karistatud isik on Eesti Vabariigi kodanik;
- b) vaatab välisriigi karistust, mille eest on karistus määratud ning, et see kuritegu vastaks Eesti Vabariigi seadusele
- c) kontrollib ka seda, et dokumendid tuleksid kuue kuu jooksul, sest vastavalt konventsiooni art.3. punkt 1 lg c on Eesti Vabariigil võimalik ka keelduda, kui dokumendid ei tule kuue kuu jooksul elukohariiki.

Mis juhtub siis, kui mingisuguse riigi välisministeerium või justiitsministeerium saadab dokumendid pärast 6 kuu möödumist? Seda ei oska autor öelda, kuna pole veel sellist asja juhtunud. Ainult võib oletada, et isik ikkagi kuidagi saadetakse kodumaale karistust edasi

kandma. Iga riik peab hoolitsema oma kodanike eest, vastavalt Eesti Vabariigi Põhiseadusele peatükk 2 § 13, kus on kirjas, et Eesti riik kaitseb oma kodanikke ka välisriigis.

Kui ütleme, et Eesti riigi Justiitsministeerium on taotluse saanud, siis ta peab viivitamatult informeerima karistavat riiki selles, kas ta on nõus üle võtma oma kodanikke või mitte.

Kinnitavad dokumendid elukohariigi ehk praegusel hetkel Eesti Vabariik, peab varustama karistavat riiki selle palve korral dokumendi või teatega, mis tõendab, et karistatud isik on selle riigi kodanik. Samuti on vaja saata koopiad vastavast seadusest, mis sätestab, et tegu või tegevusetus, mille eest karistav riik on karistuse määranud, on kuritegu vastavalt elukohariigi seadusele või oleks seda toime panduna selle riigi territooriumil (<http://oigusabi.just.ee/krim/index.php?th=1&fid=1-6-a>).

Lõpuks ka vajaduse korral meditsiiniline või sotsiaalne ettekanne karistatud isiku kohta informatsiooniga tema ravist karistavas riigis ja soovitustega tema edasiseks raviks elukohariigis, kuna arstid ei tea kunagi näo järgi, mis haigusi inimesed põevad ja mis rohtusid nad tarvitavad.

Juhul, kui ei ole Eesti nõus karistatud isiku ülevõtmisega, siis peab karistav riik varustama elukohariiki järgmiste dokumentidega:

- tõestatud koopia kohtuotsusest ja seadus, mille alusel see on tehtud;
- teade, milles näidatakse, kui suur osa karistusest on juba kantud;
- informatsioon kohtuprotsessile eelnenud kinnipidamise, karistuse vähendamise ja muude kohtuotsuse täitmiseks oluliste asjaolude kohta;
- deklaratsioon, mis sisaldab üleandmisega nõustumist.

(<http://oigusabi.just.ee/krim/index.php?th=1&fid=1-6-a>)

Üleandmise tagajärjed karistavale riigile

1. Karistatud isiku enda hoolde võtmine elukohariigi asutuste poolt peatab karistuse täideviimise karistavas riigis.
2. Karistav riik ei või enam karistust täide viia, kui elukohariik leiab, et karistus on täide viidud.

Üleandmise tagajärjed elukohariigile

1. Elukohariigi pädevad asutused peavad: jätkama karistuse täideviimist viivitamatult või kohtu- või halduskorras tehtava otsuse alusel või muutma karistuse kohtu- või haldusprotsessi kaudu selle riigi otsuseks, asendades karistava riigi poolt määratud karistuse elukohariigis sama kuriteo puhul ettenähtud karistusega.
2. Elukohariik peab enne karistatud isiku üleandmist informeerima nõudmise korral karistavat riiki sellest, millist neist protseduuridest ta järgib.
3. Karistuse täideviimisel rakendatakse elukohariigi seadust ning ainult sellel riigil on õigus võtta vastu vajalikke otsuseid.

Elukohariik, ehk Eesti Vabariik ei tohi muuta karistuse juriidilist iseloomu ja kestust. Juhul kui see karistus ei vasta oma iseloomu või kestuse poolest elukohariigi seadusele või kui seadus näeb nii ette, võib elukohariik kohtu- või halduskorras kohandada sanktsiooni karistuse või meetmega, mille selle riigi seadus näeb ette samasuguse kuriteo eest.

Mis puutub karistuse iseloomu, siis peab see karistus või abinõu võimaluse korral vastama täide viidava karistuse iseloomule. See ei tohi oma iseloomu või kestuse poolest raskendada karistust, mis on määratud karistavas riigis, ega tohi ka ületada elukohariigi seadusega ette nähtud ülemmäära.

<http://oigusabi.just.ee/krim/index.php?th=1&fid=1-6-a>

Karistuse muutmisel rakendatakse elukohariigi seadusega ette nähtud protseduure. Karistuse muutmisel pädev asutus: peab uurimise tulemusel saadud fakte arvestama niivõrd, kui võrd selgesõnaliselt või kaudselt nad karistavas riigis määratud kohtuotsuses avalduvad; ei või muuta vabadusekaotuslikku karistust rahaliseks karistuseks; peab täielikult maha arvestama karistatud isiku poolt kantud karistuse aja; ja ei tohi raskendada karistatud isiku karistumäära ega ole kohustatud arvestama toime pandud kuriteo või kuritegude suhtes elukohariigi seaduses ette nähtud alammäära.

Kui karistuse muutmine toimub pärast karistatud isiku üleandmist, peab elukohariik hoidma seda isikut vahi all või kindlustama mõnel muul viisil tema viibimise elukohariigis kuni protsessi lõppemiseni. Loomulikult hiljem, kui kinnipeetav juba istub mõnes Eesti vanglas, siis on tal suur tõenäosus saada armu, amnestiat või kergendada oma karistust kooskõlas oma riigi põhiseaduse või muude seadustega.

<http://oigusabi.just.ee/krim/index.php?th=1&fid=1-6-a>

3.3. Transiit ja transport

Praegusel hetkel ei reguleeri Eesti Vabariigi kinnipeetud isikute välisriigist transportimist mingisugune määrus. Kinnipeetavate konvoeerimisel eksisteerib probleem või teadmatus, sest kõik toimub katse-eksitusmeetodil. Autor järeltab seda, et töö ja üleandmine toimub “kinnisilmi”, kus ei oska adekvaatselt hinnata saatmise julgeolekuriske.

Autor toob põhjuseks välja selle, et välisriigist kinnipeetavate transportimine on uus tegevus vanglaametnikele, kuna esimene Tallinna vanglaametnike poolt koostatud konvoi käis esimesena 17. detsember 2003. aastal Tai Kuningriigis, millega toodi esimese korraga 2 karistatud isikut reisilennukiga. Algul tegeles sellega Keskkriminaalpolitsei, kes tõi välisriikidest nii karistatuid kui ka vahistatuid isikuid.

Täpset kindlat juhendit ei eksisteeri veel, kuidas kinnipeetavaid lennukiga transportimise ajal paigutada. Kuigi üks juhend kinnipeetavate saatmise kohta lennukis siiski eksisteerib, aga see ei ole avaldatud.

Alljärgnev alapealkiri on juhend kinnipeetavate saatmise kohta lennukis, mille koostas Tallinna vangla järelevalveosakonna juhataja K.Konks.

3.4. Juhend kinnipeetavate saatmiseks lennukis

1. Saatemeeskonna koosseis, kinnipeetavate ja saatemeeskonna paigutus lennukis.

1.1. Saatemeeskond kinnipeetavate konvoeerimiseks lennukis moodustatakse arvestusega nii, et 1 kinnipeetava saatmisel osaleb 1-2 saatjat. Naissoost kinnipeetava saatmisel peab vähemalt 1 saatemeeskonna liikmetest olema naissoost.

1.2. Kinnipeetav ja temaga kaasas olevad isiklikud asjad kuuluvad põhjalikule läbiotsimisele enne lennukisse sisenemist. Kõik salongis mittevajaminevad kinnipeetavaga kaasas olevad asjad paigutatakse pagasi hulka selleks ettenähtud kohta, mille otsustab saatemeeskonna ülem.

1.3. Kinnipeetavate konvoeerimisel reisilennukiga teavitab saatemeeskonna ülem kohe lennuki kaptenit kinnipeetavate olemasolust, kinnipeetavate arvu ja saatemeeskonna paiknemisest lennukis.

1.4. Reisilennukis paigutatakse kinnipeetavad lennuki tagaossa, võimalikult kaugemale piloodikabiinist ja võimalusel aknapoolsetele istmetele ning eemal väljapääsudest ja avariiluukidest. Saatemeeskonna liikmed paigutatakse reisilennukis kinnipeetava kõrvale ning võimalusel kinnipeetava ees olevale istmele. Lennuki maandumisel väljub saatemeeskond koos kinnipeetavatega alati viimasena lennukist.

1.5. Erilennukis paigutatakse kinnipeetavad eemale väljapääsudest ja avariiluukidest, võimalikult kaugemale piloodikabiinist. Saatemeeskonna liikmed paigutatakse väljapääsude ja avariiluukide vahetusse lähedusse ning lennuki ees-ja tagaossa.

2. Kinnipeetavate õigused-ja kohustused ning saatemeeskonna tegevused lennu ajal.

2.1. Kinnipeetav paigutatakse istmele ning turvavöö olemasolu korral suletakse see, mis jääb suletuks kogu lennu vältel.

2.2. Kinnipeetaval on keelatud ilma käskluseta tõusta oma kohalt, karjuda või rääkida teiste reisijatega, vastu võtta või üle anda esemeid.

2.3. Kinnipeetav peab käituma viisakalt ning täitma kõiki temale saatemeeskonna ja lennukimeeskonna poolt antud korraldusi.

2.4. Kinnipeetavale tutvustatakse käitumisreegleid suuliselt enne sisenemist lennukisalongi ning hoiatatakse vastutusest ja tegevusest tema vastu juhul, kui kinnipeetav eksib käitumisreeglite vastu või üritab korraldada midagi erakorralist.

2.5. Kui kinnipeetav ei täida temale antud korraldusi ning ei pea kehtestatud käitumisreeglitest või korraldab midagi erakorralist, võidakse kinnipeetav isoleerida või kasutada tema suhtes ohjeldusmeetmeid või erivahendeid. Isoleerimise, ohjeldusmeetmete või erivahendite kasutamise kinnipeetava suhtes otsustab saatemeeskonna ülem, teavitades sellest kohe lennuki kaptenit.

2.6. Probleemide või küsimuste tekkimisel annab kinnipeetav saatemeeskonnale suuliselt või visuaalselt märku, tõstes üles käe. Saatemeeskonna ülem otsustab probleemide või küsimuste lahendamise parimal võimalikul viisil, et see ei kahjustaks kinnipeetavat ja tema konvoeerimist (K.Konks 2004).

Praktiliselt käib konvoi lennukiga kaugemates riikides, mis ei ole Eesti naaberriigid. Alati oleneb lennuk kinnipeetavate arvust. Kui on maksimaalselt kaks kinnipeetavat, siis reisilennukiga. Juhul, kui süüdimõistetuid on rohkem, siis toimub nende toomine piirivalvelennukiga. Naaberriikide puhul toimub kinnipeetavate vahetamine või üleandmine piiri peal.

Soome on meie naaberriik. Eesti ja Soome on sõlminud omavahel kokkuleppe, mille alusel käib Eesti kinnipeetavate ületoomine ja üleandmine Soome vanglatest.

Soomlased on alati karistatud isikuid ise toonud Eestisse. Põhiliselt transporditakse kinnipeetavad Eestisse reisilaevadega, kus on spetsiaalsed boksid inimeste paigutamiseks. Neid bokse nimetatakse laevakartseriteks, kuhu põhiliselt paigutatakse reisijad, kes on rahutud ja häirivad teisi kaasreisijaid.

Reeglina paigutatakse bokssidesse ohtlikud kinnipeetavad. Karistatud isikud, kes on rahulikud, istuvad riigiametnikuga ükskõik kus kohas laeva peal. Ületoodaval või üleantaval isikul ei pea olema käed raudus, kuid võivad olla. Käeraudade peale panek sõltub ametnikest, nii nagu nemad otsustavad.

Autori arvates on see vaid kõigest teooria, mida paljud ei tea ja pole sellega kokku puutunudki. Käesoleva töö autor, õppides justiitskolledži kolmandal kursusel, läbinud praktilise kinnipeetavate üleandmise Rootsi Kuningriigist Eesti Vabariiki koos Tartu vangla saatemeeskonnaga. Selleks oli vaja piirivalvelennukit, kuna kinnipeetavaid oli 4 ja ka saatjaid pidi olema 4. Üleandmisel oli 3 meessoost kinnipeetavat ja üks naissoost.

Piirivalvelennuk ootas kaubalennukite terminalis, kuna tagasilendamiseks oli parem, kui kinnipeetavad ei puutunud kokku reisijatega ja neid oli kergem transportreerida maandumisel lennukist konvoi autosse, sellega püüti tagada väiksem risk reisijatele ja saatjatele.

Enne lendu Rootsi lepivad vangla saatemeeskond ja piirivalve kokku, et millal oleks parem kinnipeetavatele järele minna, ja selle teate edastavad nad ka Justiitsministeeriumisse, et asutus lepiks kokku Rootsi poolega neile sobival ajal.

Tuleb leppida kokku, mis kell ja mis päeval toimub lend ning millal nad on kohal teatud punktis. Kõigepealt tuleb arvestada piirivalve töögraafikaga ning ka ilma tingimustega.

Piirivalvelennukis on kaks pilooti ja üks radist, kokku kolm inimest. Lennuk, millega käesoleva töö autor lendas, mis oli tehtud Slovakkias 1981. aastal, kahe propelleriga ja sellel puudus autopiloot. Inimestega suhtlemine selles masinas lennu ajal oli praktiliselt võimatu, kuna müra lukustas kõrvu. Selle vältimiseks andsid piirivalvurid igaühele kõrvaklapid. Lennuk ei olnud mõeldud kinnipeetavate transportimiseks, kuna lennukis

on vähe ruumi ja karistatud isikud istusid peaaegu pilootide taga (vt lisa 3).

Ühe ohtliku kinnipeetava puhul on alati kaks valvurit. Karistatud isikute transportimise puhul valib saatemeeskonna ülem ise, keda ta abilisteks võtab. Autor arvab, et oleks võinud ikka olla kindel meeskond, et vältida igasuguseid ootamatusi. Väljaõpetatud saatjaid ei pea kasutama ainult lennukis üleandmisel või ülevõtmisel. Need inimesed võivad ka täita igapäevaseid konvoiülesandeid, kui on vaja viia näiteks kinnipeetav ühet vanglast teise või haiglasse. Saatemeeskonna varustusse kuulusid musta värvi ametiriietus tugevast materjalist, käeraud koos võtmetega, teleskoopkumminui ja väike balloon pipragaasiga.

Lennuk maandus Rootsi lennuväljal, kus käis karistatud isikute üleandmine Strasbourgi konventsiooni järgi. Saatemeeskonnal tuli oodata kinnipeetavaid 4 tundi, kuna mõlema poole Justiitsministeeriumid ei olnud täpselt teineteist informeerinud. Selleks tuli Eesti riigil maksta lennuki ootamise eest topelt raha lennuväljal ja meeskond oli väsinud.

Kinnipeetavad toodi nelja tunni möödudes kahe bussiga, mida konvoeeris lennuvälja auto. Igas busses oli kaks kinnipeetavat ja neli saatemeeskonna liiget. Üks neist oli autojuht, kaardistaja ja kaks ametnikku, kes istusid kinnipeetavate kõrval. Iga kinnipeetava jaoks oli kaasas ametnikel kilekotis isikut tõendav dokument, meditsiiniline või sotsiaalne ettekanne karistatud isiku kohta informatsiooniga tema ravist karistavas riigis ja toimik karistuse kohta.

Kinnipeetavad toodi bussist ükshaaval välja ja tehti kohapeal läbiotsimine, et ära võtta keelatud esemed, aga kotte nende isiklike asjadega ei kontrollitud kahjuks. Lennukis oli vähe ruumi nii, et ei saanudki kuidagi karistatud isikute asju kõrvale panna ja nad paiknesid praktiliselt nende jalge ees. Istuti vaikselt lennukis, kinnipeetavatel käeraudu peal ei olnud. Ületoomisel isoleeris kinnipeetavaid pilootidest ja saatemeeskonnast, vaid turvavöö. Saatmise ajal oli tunda saatemeeskonna poolt väikest pinget, mille tulemusena unustati selgitada karistatud isikutele lennukis konvoeerimise reegleid. Kui ametnik informeeriks lennukis kinnipeetavaid nende õigustest ja kohustustest, siis oleksid nad teadlikud, kuidas käituda, ja järelikult seaduserikkumise eest saaks ka karistada. Sellisel juhul võib kasutada VS § 71 lg 2, mis sätestab, et vanglaametnik võib kasutada teenistusülesannete täitmisel ja enda ohutuse tagamiseks enesekaitsevahendeid ning füüsilist jõudu.

VS § 71 lg 3 sätestab: Teenistusülesannete täitmisel võib vanglaametnik ohutuse tagamiseks kehtestada enda, teiste isikute või objektide ümber ohutsooni, millesse ei tohi tema loata siseneda. Selle nõude rikkumisel võib vanglaametnik kasutada füüsilist jõudu, erivahendeid ning külm- ja gaasirelvi.

3.5. Eestlastest kinnipeetavad maailmas

Ainuüksi narkokuritegude eest kannab välismaal karistust üle poolesaja eestlase. Kokku võib maailma vanglates istuda 200-300 Eestist pärit inimest.

Enamik neist on vahi all Soomes ja Rootsis, kuid signaale on kodumaale jõudnud ka eksootilisematest paikadest, nagu Jamaica, Hispaania, Tai, Venezuela ja Ecuador. Vähem tuleb teateid kinnipidamiste kohta endistest Ida-bloki maadest, kuid peaaegu kõigis Euroopa riikides võib eestimaalastest vanglatoidusööjaid kohata.

Praegu istub Eesti kodanikke ja nn välismaalase passiga inimesi Soome vanglates ligi 70. Valdava osa eesti vahialustest moodustavad narkovedadajad. Eestlased on Soomes välismaalaste sooritatud narkokuritegude osas venelaste järel teisel kohal. Eesti saatkonda on läbi aegade pöördunud abi saamiseks vaid mõni üksik eestlasest kinnipeetu. Paljud ei soovigi tagasi tulla või ei taha, et lähisugulased sellest teada saaksid (<http://www.ekspress.ee/Arhiiv/2000/43/aosa/kuum16.html>).

4. UURING JA ANALÜÜS

4.1. Uuringu meetodika ja protseduurid

Käesoleva töö autor tugineb oma lõputöös lisaks teoreetilisele ja kogemuslikule ainekule veel kinnipeetavate ja vanglaametnike seas läbi viidud intervjuule.(vt Lisa 1 ja 2)

Autori poolt oli koostatud kaks küsimustikku, nii vanglaametnikele, kes olid saatemeeskonnas, kui ka kinnipeetavatele, keda toodi üle välisriigist Eesti Vabariiki.

Koostatud küsimustikke oli kokku 12 eksemplari, milles oli 6 küsimust. Antud küsimustikele tuginedes on koostatud analüüs, et uurida kinnipeetavate ületoomiskäiku ning miks kõik ei soovi tagasi tulla Eestisse.

Vanglaametnikelt soovisin uurida nende ülesannete juures olevad julgeolekuriskid ja kas nad täitsid kõiki ülesandeid ning missugused olid kinnipeetavad. Samas tegi käesoleva töö autor kinnipeetud isikute üleandmise viieaastase statistilise tabeli, et välja uurida aastatega ületoomise muutusi.

4.2. Intervjuu kinnipeetavatega, keda toodi üle lennukiga

Ületoodud kinnipeetavatega intervjuu oli läbi tehtud Ämari vanglas ja ületoomise ajal. Küsitlus toimus individuaalselt, et iga karistatud isik saaks välja öelda kõike ,mida ta nägi ja kuulis (vt Lisa 1).

Intervjueerimiseks esitas töö autor peamise küsimuse, kas keegi soovis neist mitte tulla Eestisse. Kõik vastasid, et ei soovinud, ja see otsus tehti nende eest. Peamiseks põhjuseks, miks nad ei soovinud, oli suur erinevus välisriigi ja Eesti vangla eluolu vahel. Välisriigi vanglaks peab autor Euroopa ja Skandinaavia vanglaid.

Teiseks nad ei tahtnud, et nende vanemad ja lähisugulased sellest teada saaksid ning mõned neist kartsid tulla ka Eestisse. Nende arvates pidi vanglas ootama neil suur risk elule.

Küsimusele, kuidas tundus ületoomine, vastasid nad järgmiselt, et ületoomine toimus väga kiiresti ning midagi erilist ei juhtunud. Üks juhtum siiski oli kinnipeetaval enne lennukisse sisenemist, kus tal oli liiga palju asju kaasas ja selle tagajärjel pidi ta mõned asjad maha jätma. Karistatul läks selleks kolm kuud aega, et oma asjad välisriigist kätte saada. Vanglates öeldi neile, et teda viiakse Eestisse ja olgu valmis. Mingisuguseid dokumentidele nad ei näinud ja ka alla kirjutama kusagil ei pidanud.

Välisriigi vanglast väljaviimisel pandi neid konvoi bussis akna poolsele istmele istuma ja saatemeeskonna liige oli kõrval. Igal kinnipeetaval olid käerauad algul peal, aga enne lennukisse istumist võeti nad ära.

Vastates küsimusele, kuidas paiknesid nemad lennukis ja nende asjad. Need kinnipeetavad, kes lendasid reisilennukiga, siis nende asjad paigutati lennuki taga ossa ja nemad ise istusid akna poolsel istmel ning saatemeeskonna liige oli kõrval. Isikud, kes tulid üle piirivalvelennukiga, olid paigutatud saatemeeskonna vahele ja asjad olid lükatud lennuki tagumise lüüsi juurde. Mõlemal juhul oli ületoomine rahulik ja mingisuguseid intsidente ei fikseeritud kinnipeetavate ega ka vanglaametnike poolt. Enne lendu nende asju ei kontrollitud, vaid paigutati kohe lennukisse. Tehti ainult kinnipeetavate läbiotsimine ja vaadati läbi karistatud isikute dokumente (vt 2. ja 3. joonis).

4.3. Vanglaametnikega läbi tehtud intervjuu

Intervjueerimiseks valis töö autor vanglaametnikud, kes töid kinnipeetavaid reisi- või piirivalvelennukiga. Lennukiga toomine on uus ja iga päev ei teostata selliseid kinnipeetavate konvoeerimisi (vt Lisa 3).

Küsimusele, kas enne lendu tehti ka mingisuguseid harjutusi või treeningut. Vastati, et enne lendu nad ei treeninud midagi. Ametnikelt küsiti, kas nad soovisid tulla kinnipeetavaid saatma lennukiga välisriigist Eesti riiki. Kahe käest ei küsitudki, vaid öeldi, et ta läheb kaasa saatemeeskonna liikmeks. Spetsiaalset saatemeeskonda igas vanglas ei ole, kuna vanglaametnikke on vähe ja tööd on palju (vt Lisa 2).

Enne lendu teatati neile kuhu nad lendavad, millega ja millal nad lendavad ning kus paikneb lennuk. Samuti pidi teadma ka, mis soost kinnipeetavad on ja mitu neid. Pidi teadma kinnipeetavate iseloomustust.

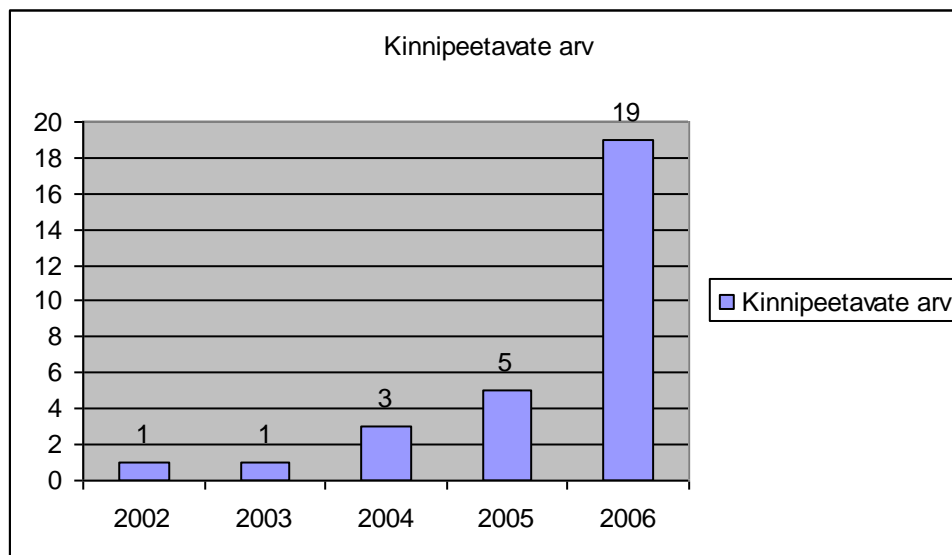
Instruktsioonid anti enne lendu, kus keegi peab olema ja kuidas käituma. Halb oli see, et kindlat meeskonda iga kord ei olnud, kuna inimesed vahetusid ja kiire koolituse pidi tegema kohapeal. Isegi saatemeeskonna ülemale oli see asi uus ja talle endale tekitas see raskusi. Kõik kuus ametnikku väitsid, et lennu ajal on alati suur julgeolekurisk, kuna kinnipeetavaid ja ametnikke eraldas ainult turvarihm. Seda võib kergelt lahti võtta ja tekitada õhus ohtlik olukord, kus võivad viga saada ka piloodid.

Vanglaametnikud kartsid oma elu pärast, kuna toomine käis lennukiga ja seepärast on suurem risk kui maa peal. Kinnipeetavate saatmiseks mõeldud auto või bussi juhul saab pidurdada ja kuidagi hoida kontrolli, aga taevas võib iga liigutus maksta elu. Igasugune rahustite andmine karistatutele ei ole fikseeritud ja see on ka keelatud. Põhjus lihtne, sest kui midagi peaks juhtuma tee peal, siis saaks ka igaüks masinast välja süttimise või uppumise korral.

Kinnipeetavate asjad juhise järgi pidid paiknema lennuki tagaosas, aga kahjuks piirivalvelennukis seda lubada ei saanud, kuna lennuk on väike ja ei ole mõeldud kinnipeetavate transportimiseks.

Küsimusele, kas ütlesite ka midagi kinnipeetavatele, kuidas tuleb käituda lennu ajal ja mis juhtub siis, kui nad seda ei tee. Kõik kuus ametnikku vastasid, et keegi neist seda ei teinud, kuigi tagant järgi pidasid vangaametnikud seda valeks, et ei öelnud kinnipeetavatele, kuidas tuleks käituda konvoeerimise ajal. Vastasel juhul ei oleks kinnipeetava vale liigutus enam vangaametniku poolt noomitus, vaid juba karistus. Saatemeeskond kasutas oma julgeoleku tagamiseks üks paar käeraudu ja gaasipihustit.

4.4. Kinnipeetavate üleandmise viieaastane statistiline tabel

Joonis 1. Kinnipeetavate üleandmise viieaastane statistiline tabel

Algusaastaks valis käesoleva töö autor 2002 kuni 2006 aastani. Andmetest tuli välja, et 2002 ja 2003 toodi üle 1 kinnipeetav. Aastad 2004 ja 2005 ei erine suuresti algsetest aastatest, aga 2006. aastal oli väga kiire tõus ületoomisel. Arvata võib seda, et paljud riigid ühinevad konventsiooniga ja nüüd tahavad välismaalased välja saata oma kodumaale karistust edasi kandma.

KOKKUVÕTE

1. Eesti Vabariigi Justiitsministeeriumil tuleks koostada ja vastu võtta määrus välisriigist kinnipeetavate ületoomise kohta. Iga kodanik peaks kandma karistust oma kodumaal, kuna ükski riik ei soovi ülal pidada teise riigi kodanikku.
2. Eesti vanglates või vanglas peab olema spetsiaalne saatemeeskond, kes oleks karistatud isikute konvoeerimiseks ette valmistatud. Konvois, kui sellises peaks olema ka tingimata kindlad käitumis- ja paiknemisreeglid vanglaametnikele kui ka kinnipeetavatele. Reeglite rikkumise korral ka kindel seadus, et isikut saaks karistada.
3. Probleem karistatud isikute ülevõtmise juures on see, et vangla ei teata oma saatemeeskonnale õiget aega välisriigi konvoi saabumisest sihtpunkti.
4. Kinnipeetavate üleandmisel või ülevõtmisel peab olema kindel transport, mis on mõeldud karistatud isikute konvoeerimiseks. Igale kinnipeetavale kindel koht, kust ta ei saa tekitada ohtu saatemeeskonnale kui ka lennuki puhul pilootidele.
5. Vanglaametnikele peab õpetama ja selgeks tegema, kuidas käituda kinnipeetavatega, samuti reeglid, mida tuleks järgida konvoeerimisel paanika tekkimise ajal. Tuleb õpetada saatemeeskonda tegutsema õigesti, kuidas suhelda kinnipeetavatega, et vältida hiljem arusaamatusi transportimisel maal kui ka õhus.

Резюме

Темой данной работы является анализ процесса передачи соответствующими органами граждан Эстонской Республики, признанных виновными в совершении преступления, на территорию Эстонии для продолжения несения назначенного наказания.

Объём работы составляет 44 страниц, и включает в себя 5 главы. В работе имеются 3 приложения которые содержат анкеты-одну из фазы, на базе которой автором был проведён анализ, а также некоторые графические изображения, для более полного восприятия.

Представленная работа опирается на международную конвенцию и вытекающая из неё дополнительный протокол. Также для анализа были изучены три книги о законодательстве и просмотрены некоторые Интернет-источники. Работа представлена на эстонском языке. Объектами исследования являются заключённые, доставленные из-за пределов Эстонской Республики, и служащие осуществляющие непосредственную транспортировку на родину.

Целью данной работы является описание и анализ процесса передачи обвиняемых лиц, граждан Эстонской Республики, на территорию Эстонии для дальнейшего осуществления назначенного наказания, постановка правовой основы процесса передачи лица, находящегося под следствием. В ходе исследования получаем ответы на значимые вопросы о наиболее сложных моментах указанного процесса о предпочтениях и желаниях непосредственно самих обвиняемых.

Представленная работа вместе с проведённым анализом может быть использована в качестве научного пособия для служащих в местах заключения.

Kasutatud kirjanduse loetelu

1. Журнал Российского права 2 1999 год Москва
2. Rahvusvahelised lepingud (<http://www.vm.ee/est/3413.html>)
3. Eesti Ekspress (<http://www.ekspress.ee/Arhiiv/2000/43/aosa/kuum16.html>)
4. Piiriülene kuritegelikkus (http://www.riigikantselei.ee/failid/2_uurimus.pdf)
5. Kohtulikult karistatud isikute üleandmise Euroopa konventsioon (<http://oigusabi.just.ee/krim/index.php?th=1&fid=1-6-a>)
6. Kohtulikult karistatud isikute üleandmise Euroopa konventsiooni lisaprotokoll
7. (<http://oigusabi.just.ee/krim/index.php?th=1&fid=1-6>)
8. (<http://www.kohus.ee/4539>)
9. Kohtulikult karistatud isikute üleandmise lisaprotokoll konventsioon
10. lisaprotokolli ratifitseerimise seadus
11. (<https://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=25992>)
12. Kriminaalasjades vastastikuse abistamise Euroopa konventsiooni ja selle
13. lisaprotokolli ratifitseerimise seadus (<https://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=781280>)
14. (http://www.postimees.ee/121104/online_uudised/siseuudised/149908.php)
15. (<http://web.riigikogu.ee/ems/sarosbin/mgetdoc?itemid=010820015&login=proov&password=&system=ems&server=ragne11>)

LISAD

1. Lisa 1 küsimustik kinnipeetavatele
2. Lisa 2 küsimustik vanglaametnikele
3. Lisa 3 Lennukites paiknemise joonised
4. Tabelid riikidest, mis kuuluvad Kohtulikult karistatud isikute üleandmise Euroopa konventsiooni lisaprotokollis liikmesriigiks ja riigid mis ei kuulu Euroopa Nõukogusse.
5. Tabel kohtulikult karistatud isikute üleandmise Euroopa konventsiooni liikmesriikide poolt deklareeritud keelenõuded taotlustele

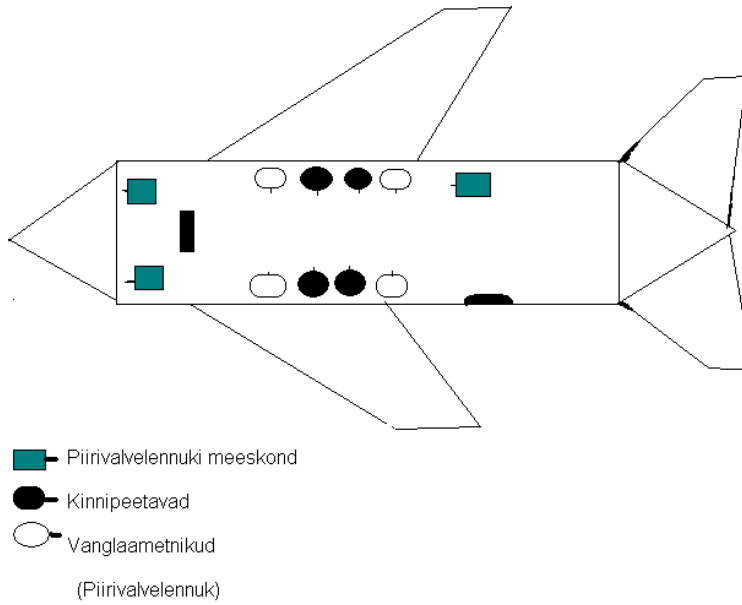
Lisa 1 Küsimustik kinnipeetavatele

1. Kas soovisite ise tulla Eestisse karistust edasi kandma või see otsus tehti teie eest?
2. Kuidas te teada saite, et teid viiakse nüüd üle Eesti Vabariiki karistust edasi kandma?
3. Kas olid ka mingisugused dokumendid teie ületoomisest ja kas te kirjutasite neile ka alla?
4. Kuidas teid viidi välisriigi vanglast Eesti konvoile vastu? Kus kohas te istusite ja kas käed või jalad olid kinni või mitte?
5. Kas enne lendu kontrolliti teie asjad ka üle?
6. Kuidas paiknesite lennukis ja kus olid teie asjad?
7. Mida teile öeldi, kui lennukis olite?
8. Kuidas möödus lend? Kas juhtus ka midagi?

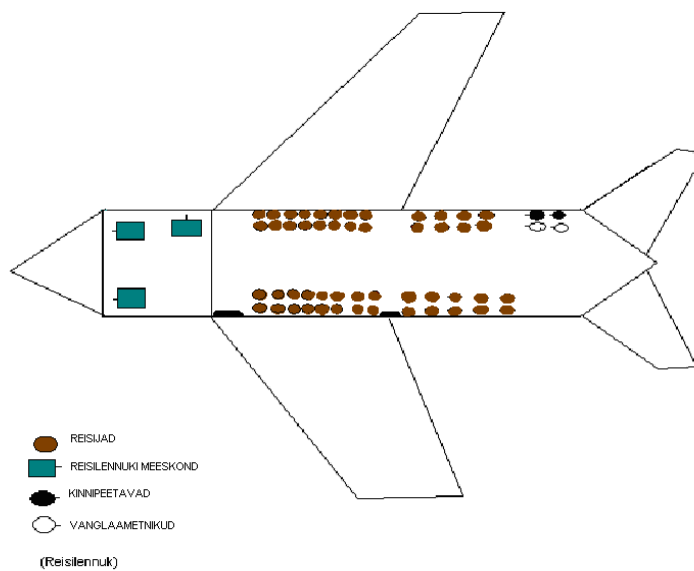
Lisa 2 Küsimustik vanglaametnikele

1. Kuidas te teada saite, et lähete kaasa saatemeeskonna liikmeks või igas vanglas on spetsiaalne saatemeeskond?
2. Kas ise palusite minna välisriigist kinnipeetavaid üle tooma või see otsus tehti teie eest ülevalt poolt?
3. Kas enne minemist kinnipeetavatele järele tegite ka mingisuguseid treeninguid selleks?
4. Millal teada saite, missuguste kinnipeetavatega tegu on?
5. Kuidas lend möödus ja kas lennu ajal juhtus ka midagi erilist?
6. Kuidas paiknesid kinnipeetavad lennu ajal ja kus olid nende asjad?
7. Kas ütlesite ka midagi kinnipeetavatele, kuidas peab lennu ajal käituma ja mis juhtub siis kui nad seda ei tee?
8. Mis abivahendid teil kaasas olid, et tagada oma julgeolek? Kas kellelgi oli kaasas ka tulirelv

Lisa 3.

Joonis 2. Piirivalvelennuk kinnipeetavate konvoeerimiseks.

Joonis 3. Reisilennuk kinnipeetavate konvoeerimiseks.

Lisa.4

Kohtulikult karistatud isikute üleandmise Euroopa konventsiooni lisaprotokolli liikmesriigid (seisuga 28.11.2001)

RIIK	Alla kirjutanud	Ratifitseeritud	Jõustunud	R	D	A	T	K	M
Albaania									
Andorra									
Armeenia									
Austria	08/06/00	07/12/00	01/04/01						
Aserbaidžaan									
Belgia	29/05/98								
Bulgaaria									
Horvaatia									
Küpros	08/09/99	01/06/01	01/10/01						
Tšehhi Vabariik	26/04/00								
Taani	18/12/97	10/09/01	01/01/02	X					
Eesti	26/02/99	27/10/99	01/06/00						
Soome	22/01/98	03/04/01	01/08/01						
Prantsusmaa	10/02/98								
Gruusia	17/09/99	13/04/00	01/08/00						
Saksamaa	18/12/97								
Kreeka	15/03/00								
Ungari	26/04/99	04/05/01	01/09/01						
Island	18/12/97	25/05/00	01/09/00						

Iirimaa										
Itaalia	26/05/00									
Läti	10/11/98									
Liechtenstein										
Leedu	08/06/00	31/01/01	01/05/01							
Luksemburg	18/07/01									
Malta	16/02/00									
Moldova	11/12/00									
Holland	18/12/97									
Norra	25/09/00	25/09/00	01/01/01							
Poola	19/02/98	01/02/00	01/06/00							
Portugal	08/06/00									
Rumeenia	08/04/98									
Venemaa										
San Marino										
Slovakkia										
Sloveenia										
Hispaania										
Rootsi	18/12/97	24/11/00	01/03/01							
Šveits	09/07/01									
Makedoonia Vabariik	28/07/99	28/07/99	01/06/00							
Türgi										
Ukraina	08/06/00									
Suurbritannia										

Kohtulikult karistatud isikute üleandmise Euroopa konventsiooni lisaprotokoll
liikmesriigid, mis ei kuulu Euroopa Nõukogusse:

RIIK	Alla kirjutanud	Ratifitseeritud	Jõustunud	R	D	A	T	K	M
Austraalia									
Bahama									
Kanada									
Tšiili									
Costa-Rica									
Iisrael									
Jaapan									
Panama									
Tonga									
Trinidad ja Tobago									
Ameerika Ühendriigid									
Venezuela									

R- Reservatsioonid, D- Deklaratsioonid, A- Asutused, T- Territoorium, K- Kommunikatsioon, M- Märkus (<http://oigusabi.just.ee/krim/index.php?th=1&fid=1-6>)

Lisa. 5

Keelenõuded konventsiooni kohaldamisel

Kohtulikult karistatud isikute üleandmise Euroopa konventsiooni liikmesriikide poolt deklareeritud keelenõuded taotlustele

Albaania - albaania, inglise, prantsuse

Andorra - katalaani, hispaania, prantsuse

Armeenia - armeenia, vene, inglise, prantsuse

Austria - inglise, prantsuse, saksa

Aserbaidžaan - inglise, prantsuse, koos tõlkega aserbaidžaan keelde

Belgia - prantsuse, hollandi, inglise

Bulgaaria - prantsuse, inglise

Taani - prantsuse, inglise, taani, norra, rootsi

Eesti - inglise

Soome - inglise, prantsuse, rootsi

Gruusia - inglise, vene

Saksamaa - inglise, prantsus

Ungari - inglise, prantsuse

Island - inglise, taani, norra, rootsi

Itaalia - prantsuse, inglise

Läti - inglise

Liechtenstein - saksa

Leedu - inglise, prantsuse

Luksemburg - prantsuse, saksa

Malta - inglise

Holland - prantsuse, inglise, saksa

Norra - inglise, taani, rootsi

Poola - inglise, prantsuse

Portugal - prantsuse

Rumeenia - rumeenia, inglise, prantsuse

Rootsi - inglise, norra, taani

Šveits - prantsuse, saksa, itaalia

Suurbritannia – inglise